

УДК656.212.0

Т.П. Турецька, В.О. Дзюра, канд. техн. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСПЕТЧЕРСЬКОГО КЕРІВНИЦТВА АВТОБУСАМИ НА МАРШРУТАХ

T.P. Tyretska, V.O. Dzyura, Ph.D., Assoc. Prof.

ORGANIZATION OF DISPATCHER MANAGEMENT OF BUSES ON A ROUTES

Диспетчерське управління автобусами є завершальним технічним етапом всієї експлуатаційної діяльності пасажирського транспорту.

Основу диспетчерської служби складають: чергові диспетчера кінцевих станцій, проміжних, контрольних пунктів, диспетчера районного диспетчерського відділу, старші центральні диспетчери управління пасажирським транспортом. Крім того, в диспетчерській службі є штат диспетчерів-аналізаторів і ревізорів рухом, в організації якого входять постійний контроль і аналіз роботи диспетчерського і водійського персоналу, документів оперативної звітності.

Диспетчерська служба слідкує за своєчасним виконанням основного призначення експлуатованих транспортних засобів, забезпечуючи контроль і керівництво перевезеннями пасажирів автобусами.

Для того щоб оцінити роботу диспетчерської служби систематично аналізують всі відомості звітності, контролюють повноту об'єктивності оцінки виконуючого руху, правильність і своєчасність прийняття рішень та керуючих дій. На оперативній нараді проводиться детальний розбір найбільш важких і складних випадків перекриття руху, прийняття заходів по скороченні часу затримок руху.

Ефективність роботи диспетчерської служби визначається її технічним обладнанням, наявністю прямого диспетчерського зв'язку, аварійно-відновлюючих засобів, їх раціональне розміщення.

Весь комплекс робіт по організації автобусних перевезень поділяється на дві основні частини:

- організація зв'язана з розробленням і обґрунтуванням плану перевезень;
- управління, що передбачає контроль і регулювання руху рухомим складом на лінії забезпечуючи виконання раніше розробленого і прийнятого плану перевезень.

Інформація про стан руху автобусів та їх навантаження надходить в централізовану диспетчерську службу (ЦДС) від чергових лінійних диспетчерів автобусних станцій, чергових пересувних пунктів, водіїв і кондукторів по прибуттю автобусів на кінцеві пункти. Керуючись систематичною інформацією про стан руху автобусів на різних маршрутах, диспетчерський апарат ЦДС вживає заходів, щоб відновити регулярність, скоротити або збільшити інтервал руху автобусів.

Для зв'язку ЦДС з лінійним диспетчерським апаратом стаціонарних об'єктів (кінцеві автобусні станції, допоміжні контрольні пункти та ін.), водії автобусів міжміських і приміських маршрутів використовують переважно телефонний зв'язок, а також радіо - і телевізійний диспетчерський зв'язок. Безпосередньо контролюють роботу автобусів на лінії і виконання розкладів руху маршрутні диспетчери центральної диспетчерської служби (станції) та лінійні контролери (ревізори) на стаціонарних або пересувних контрольних пунктах.

Першим кроком на шляху до координації оперативного управління окремими видами пасажирських перевезень є створення центральних диспетчерських служб. Це

допомагає не тільки покращити обслуговування перевезеннями, але й підвищити ефективність використання рухомого складу.

Організація диспетчерського управління включає в себе такі етапи:

- аналіз існуючих методів диспетчерського управління для виявлення недоліків і шляхів вдосконалення системи управління;
- визначення цілі функціонування в системі і критерію оцінки даної цілі;
- визначення числа ступеней управління і виявлення об'єморобіт виконуваних в системі;
- розробка технології управління;
- формування ланок управління, визначення чисельності персоналу, розміщення ланок структури управління;
- розробка методів стимулювання якостей управління;
- розробка інструктивно – методичного матеріалу.

Диспетчер відділу експлуатації підпорядковується начальнику відділу експлуатації і несе відповідальність за:

- своєчасний випуск автобусів на маршруті у відповідності до наряду відділів підготовки та організації перевезень, відділу приміських перевезень та графіку випуску господарських автомобілів;
- контроль передчасних заїздів автобусів та своєчасну заміну іншими автобусами;
- оформлення дорожньої документації водіїв та кондукторів, ведення нормативної документації диспетчерів;
- надання своєчасної інформації пасажирам про роботу автобусів підприємства на маршрутах;
- збір інформації про стан дорожньої обстановки, зриви рейсів на маршрутах, порушення водіями трудової, фінансової та транспортної дисципліни повідомленнями її відповідним службам підприємства.

Перед випуском на лінію змінний механік перевіряє технічний стан і комплектність автобуса, а черговий диспетчер — технічний стан автобусів, що випускаються на лінію, а також своєчасне отримання водіями дорожніх (маршрутних) листів, розкладів руху і проходження перед рейсового медогляду, а при наявності кондукторів — кондукторських відомостей. Час виходу автобуса на лінію диспетчер зазначає в дорожньому (маршрутному) листі за допомогою штамп-годинника.

Після закінчення робочого дня змінний механік (контролер ВТК) Перед випуском на лінію змінний механік перевіряє технічний стан і комплектність автобуса, а черговий диспетчер — технічний стан автобусів, що випускаються на лінію, а також своєчасне отримання водіями дорожніх (маршрутних) листів, розкладів руху і проходження перед рейсового медогляду, а при наявності кондукторів — кондукторських відомостей. Час виходу автобуса приймає автобус і перевіряє його технічний стан і комплектність, а **черговий** диспетчер зазначає в дорожньому (маршрутному) листі і наряді час випуску і час повернення автобуса в парк.

Контрольно-ревізійна служба на пасажирському автотранспорті стежить за дотриманням правил перевезення пасажирів і багажу, правильністю застосування тарифів, регулярністю руху автобусів. Роботу водіїв автобусів контролюють протягом всього часу перебування їх на лінії.

Автовокзали і автостанції організовують у містах і районних центрах для обслуговування пасажирів міжміських автобусних перевезень. Автовокзали та автостанції здійснюють продаж проїзних білетів, контролюють своєчасне відправлення автобусів у рейс, регулярність руху на всіх маршрутах, забезпечують відпочинок пасажирів, водіїв і кондукторів на шляху сполучень.